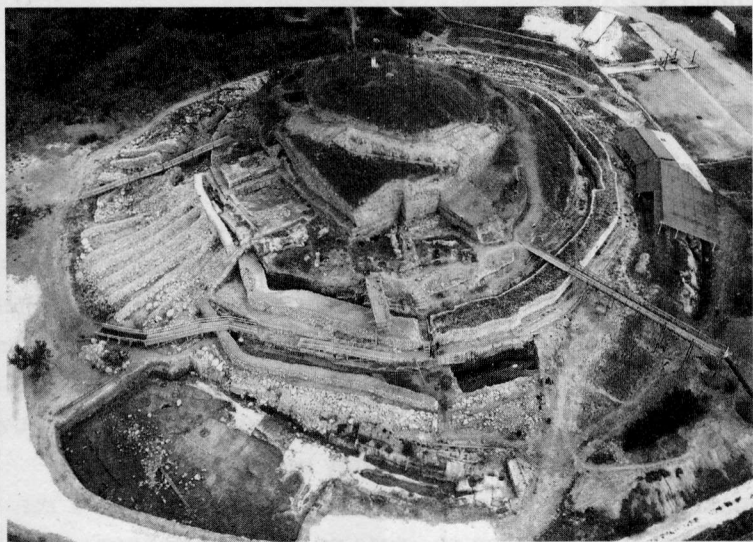

Първите скъпоценни кюлчета

Когато земеделците и животновъдите започнали да изпитват болезнена нужда от сол в преобладаващата си вече растителна храна и за осоляване на съхраняваното месо, около 5600 г. пр. Хр. проникателни местни хора се заселили край солените извори към днешна Провадия. Със специално изградени пещи с масивен купол и дебел вътрешен под от силно трамбована глина на долния етаж от двукатните си жилища те започнали да изваряват разсола в керамични съдове, докато изпарят водата. Така те създали най-древния солодобивен център в Европа, с чиято продукция се търгувало чак до Егейско море.

Разкриването на най-древния солодобивен и градски център в Европа край днешна Провадия от екипа на акад. Васил Николов

След две-три столетия голямото търсене на тяхната стока наложило през 4700 – 4300 г. пр. Хр. вече да нареждат дебелостенни съдове с разсол от околните извори плътно един до друг по дъното

на голяма яма с диаметър около 15 м и дълбока близо 2 м. Между тях палели огън и след последователното изпаряване на водата при всяко зареждане са получавали до около 4 – 5 тона сол – промишлени за епохата количества.

Според ръководителя на разкопките акад. Васил Николов слитъците от добиваната в „индустриални“ количества суровина са превърнали солницата не само в първия „монетен двор“. През 4700 – 4600 г. пр. Хр. там се е утвърдил и градският център на Европа с най-древната укрепителна система от ров, землен вал и пояси от дебели каменни стени, които са го обграждали в кръг с диаметър 100 – 105 м. Централният вход към селището бил през югоизточната от двете срещулежащи порти между два каменни бастиона с дебелина на стените 1,20 м и високи поне 3 м.

Градът, надживял Помона

И жителите на неолитното селище от 5500 г. пр. Хр. върху югозападния бряг на сладководното Дуранкулашко езеро в крайморска Добруджа не живеели в лишения. Те се препитавали с уникалните за времето си достижения като най-древните уседнали земеделски производители в Европа. Очевидно те също постигали благоденствие, което изкушавало скитащите номадни племена, щом след 4 – 5 века изоставили частично вкопаните си куполовидни едноетажни жилища и се установили на полуострова срещу него.

Дуранкулашкото езеро не е просторно – само 5 на 2 км – и най-голямата му дълбочина едва ли слиза под 4 м. Захранват го два карстови извора в югозападната му част, но често, най-вече по време на бури, вода прелива и от морето, та през хилядолетията ту е било свързано с него, ту отделено с тясна ивица пясък. Там те изградили ново селище от къщи с късата страна на правоъгълния си план на север, като и улиците му следвали главните посоки на света. То е известно сред специалистите като Българската Троя, защото след близо 30 години археологически разкопки там е открита най-старата каменна архитектура на нашия континент. Стените на проучените 24 сгради при разкриването